

Lịch sử và văn hóa Việt Nam - Tiếp cận bộ phận

Trên cơ sở phê phán những hạn chế trong nghiên cứu và nhận thức lịch sử trước đây, Công trình “Lịch sử và văn hóa Việt Nam - Tiếp cận bộ phận” của GS Phan Huy Lê đã nêu lên quan điểm về tính đa tuyến, toàn bộ và toàn diện của lịch sử Việt Nam. Công trình là một nghiên cứu toàn diện, khách quan, khoa học và chuyên sâu về một số vấn đề lịch sử và văn hóa Việt Nam. Đây là tài liệu tham khảo hữu ích, bổ sung tư liệu và nâng cao nhận thức khoa học đối với sử học và các lĩnh vực có liên quan như: khảo cổ học, văn hóa học, địa lý học, nhân học...

hình nghiên cứu làng xã ở Việt Nam trong thế kỷ XX; nghiên cứu địa bạ cổ Hà Nội thế kỷ XIX; lịch sử một số địa phương và đô thị cổ như Hà Tĩnh, Hội An, Hà Nội, đặc biệt nghiên cứu sâu lịch sử Hà Nội và cấu trúc kinh thành Thăng Long - Hà Nội từ thế kỷ XI đến XIX. Đây là cơ sở khoa học để xác định vị trí khu di tích Hoàng thành Thăng Long phát lộ ở 18 Hoàng Diệu nằm trong vùng trung tâm của Cấm thành Thăng Long từ thời Lý đến hết thời Lê.

Ngoài ra, tác giả đã dành một phần quan trọng của Công trình để nghiên cứu về Việt Nam học và Đông phương học, trong đó xác lập vị trí và phương hướng phát triển cho những ngành khoa học mới này ở Việt Nam; nghiên cứu làm sáng tỏ, phân tích sâu hơn về một số sự kiện và nhân vật lịch sử như: tên nước và quốc hiệu Việt Nam, chiến thắng Điện Biên Phủ, Lý Thái Tổ, Thân Cảnh Phúc, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Nguyễn Trãi...

Công trình đặc biệt xuất sắc, có giá trị rất cao về khoa học

Theo đánh giá của nhiều giáo sư sử học Việt Nam thì Công trình “Lịch sử và văn hóa Việt Nam - Tiếp cận bộ phận” tạo ra bước đột phá về lý luận và phương pháp trong nhận thức lịch sử và văn hóa Việt Nam. GS.TSKH Vũ Minh Giang - Đại học Quốc gia Hà Nội khẳng định, lần đầu tiên trong lịch sử nghiên cứu văn hóa và lịch sử Việt Nam, quan điểm đa tuyến, toàn bộ và toàn diện được trình bày một cách hệ thống dưới dạng tổng quát như một nguyên lý và được dẫn giải theo dọc tiến trình lịch sử Việt Nam thời cổ - trung đại, làm nền tảng lý luận cho một công trình đồ sộ mà thực chất là nhiều công trình tầm cỡ được kết nối một cách liên hoàn. Đây là bước tiến dài trên con đường nhận thức lịch sử và văn hóa dân tộc. Bước tiến này mở ra một giai đoạn mới cho sự phát triển của sử học Việt Nam mà trước mắt đã bắt đầu được áp dụng vào việc triển khai đề án “Nghiên cứu và biên soạn bộ Lịch sử Việt Nam” do chính GS Phan Huy Lê làm Tổng chủ biên.

Tính chất đặc biệt xuất sắc của Công trình còn có thể thấy ở độ trù mật của những phát hiện mới. Toàn bộ nội dung của 9 chương được trình bày theo 59 mục trong một kết cấu logic chặt chẽ, nhưng mỗi mục đều có thể coi là một công trình tương đối độc lập với những phát hiện có giá trị. Chẳng hạn như mục 6, chương

II (về văn hóa Óc Eo và Nhà nước Phù Nam - thử nhận diện nước Phù Nam), GS Phan Huy Lê đã phân lập quá trình hình thành và phát triển của quốc gia này thành hai giai đoạn Phù Nam vương quốc và Phù Nam đế chế. Sự phân lập này thực sự đã góp phần giải quyết được rất nhiều khúc mắc về giai đoạn cực kỳ phức tạp này của lịch sử vùng đất Nam Bộ. GS.TS Nguyễn Chí Bền - Viện Văn hóa nghệ thuật quốc gia Việt Nam cho rằng, Công trình đặc biệt xuất sắc vì nó chứa đựng nhiều phát hiện khoa học mới, những kiến giải mới về lịch sử và văn hóa Việt Nam. Đây cũng là Công trình đặc biệt xuất sắc về nguồn tư liệu, xử lý tư liệu, phương pháp nghiên cứu, nội dung nghiên cứu đạt chuẩn mực quốc tế và được giới nghiên cứu quốc tế thừa nhận, đánh giá cao.

Đánh giá về ý nghĩa của Công trình, GS.TS Nguyễn Văn Khánh cho rằng, Công trình đã trực tiếp cung cấp nhiều luận cứ khoa học cho quá trình hoạch định chính sách phát triển văn hóa, giáo dục và xã hội của Đảng và Nhà nước; trở thành chuẩn mực trong việc nghiên cứu, biên soạn tài liệu, sách giáo khoa, giáo trình về lịch sử và văn hóa, được dùng làm tài liệu tham khảo không thể thiếu trong nghiên cứu và đào tạo đại học, sau đại học ngành lịch sử và văn hóa Việt Nam ở trong và ngoài nước.

VVH